

28.08.2024. Apaļo kokmateriālu kvalitātes standarta aktualizācijas darba grupa
Sanāksme Nr. 56
Skujkoku zāģbaļķi

Sanāksmes dalībnieki:

Ainars Apfelbaums, SIA "Kurekss"

Ingus Donis, SIA "Vika Wood"

Jānis Kalniņš, AS "Inčukalns Timber"

Modris Pustis, AS "Stora Enso Latvija"

Igors Slipčenko, SIA "GBM"

Aldis Strankaļs, SIA "PATA"

Voldemārs Ciršs, SIA "Smiltenes Impex"

Juris Antoņevičs, SIA "Metsa Forest Latvia"

Kristaps Līcītis, SIA "Rettenmeier Baltic Timber"

Gatis Zommers, AS "PATA Saldus"

Kristaps Klauss, Latvijas Kokmateriālu ražotāju un tirgotāju asociācija

Gints Vīksna, AS "Latvijas valsts meži"

Inesis Ārgalis, SIA "BSW Latvia"

SIA "VMF LATVIA":

Mārtiņš Gaigals, Gatis Juhņēvičs, Oskars Roga

SIA "Latvijas Kokmateriālu uzmērīšanas un uzskaites vadība":

Jānis Magaznieks, Santa Celma

Sanāksmes vieta:

Skaistkalnes iela 1, Rīga / MS Teams platforma

Sanāksmes vadītājs:

Jānis Magaznieks

Darba kārtība:

- 1. Kukaiņu – kāpuru bojājumi;**
- 2. Minerālu piejaukumi;**
- 3. Labojumi apaļo kokmateriālu kvalitātes prasību 4. daļā;**
- 4. Citi jautājumi.**

1. J. Magaznieks atklāj sanāksmi, iepazīstinot ar darba kārtību. Informē, ka apaļo kokmateriālu kvalitātes prasību 4. daļas publiskajā apspriešanā ir saņemts komentārs no Latvijas Kokmateriālu ražotāju un tirgotāju asociācijas par sadaļu "Kukaiņu – kāpuru bojājumi" ar šādu priekšlikumu - *lebilstam, ka 2.šķiras skujkoku zāģbaļķu kvalitātes standartā LVS 80-4 punktā 3.24. ir noteikts, ka kukaiņu/kāpuru bojājumi ir pieļaujami līdz 3 mm. Ierosinām šajā kvalitātes robežvērtību kritērijā noteikt "nav pieļaujams". Vēršam uzmanību, ka E 1927-1; EN197-2 2008 (turpmāk saukts par Eiropas standartu) A, B un C kvalitātes skujkoka zāģbaļķa kvalitātes šķirām ierobežo pieļaujamos kukaiņu, t.sk. mizgrauža, bojājumus. Ja paraugās Eiropas līmeņa konkurencē, tad pēc būtības 2. šķiras skujkoka zāģbaļķiem vajadzētu atbilst līdzvērtīgiem kritērijiem kā B šķirai Eiropas*

standartā. Mūsaprāt, loģika, ka kukaiņu un to kāpuru bojājumi B šķirai netiek pieļauti, slēpjās arī faktā, ka bojājumu lielumu ir ļoti sarežģīti noteikt uz “ejošās” šķirošanas līnijas, to neapstādinot. Tādēļ šķirošanas produktivitātei ir svarīgi, lai mērnieks varētu pieņemt lēmumu vienkārši - “atbilst” vai “neatbilst”. Savukārt pārstrādātājiem kukaiņu bojāti koki gan samazina lietderīgo iznākumu, gan palielina riskus, ka tie krautuvē strauji zaudēs kvalitāti.

J. Magaznieks informē par esošo situāciju kaimiņvalstīs attiecībā uz kvalitātes vērtēšanu skujkoku II šķiras zāģbaļķiem kukaiņu – kāpuru bojājumu gadījumā.

Zviedrija - Priedes un egles kokmateriālu kvalitātes noteikšana. Nacionālie noteikumi kokmateriālu mērīšanai. 2024-04-01. 7.13.4 Kukaiņu bojājumi. (Instrukcija pieejama zviedru valodā [saitē šeit](#)).

Kopsavilkums: Zāģbaļķim jābūt brīvam no kukaiņu caurumiem koksnei. Ar to saprotamas kukaiņu atstātās pēdas, kas urbjas koksnei. Piemēri tam ir skuju koksnes mizgrauzis, ragaste, skujkoku lielais koksngrauzis, priežu audžu sveķotājsmecernieks, egļu mazais spīdīgais koksngrauzis, priežu koksngrauzis un tumšā koksnes skudra. Kukaiņi, kas pārvietojas tikai mizā, kambijā vai ļoti virspusēji koksnei, piemēram, egļu astoņzobu mizgrauzis un lielais priežu lūksngrauzis, var bojāt kokus, bet to izveidotās ejas neieklūst koksnei, tādēļ viņu radītos bojājumus neuzskata par "kukaiņu bojājumiem".

Igaunija - Igaunijas valsts mežu (RMK) apaļo kokmateriālu kvalitātes prasības. Kukaiņu – kāpuru bojājumi.

Kukaiņa - kāpura radīts tuneļa veida caurums vai iedobums kokmateriālā. Virsēji kukaiņu - kāpuru bojājumi nav dziļāki par 3 mm tiek pieļauti pirmās šķiras priedes un egles zāģbaļķiem.

Lietuva – telefona saziņā ar [Lithuanian Impartial Timber Scalpers Association](#), asociācija norādīja, ka kukaiņu bojājumi t.sk. mizgraužu skujkoku zāģbaļķiem netiek pieļauti.

Gints Vīksna argumentē - LVM, kā kokmateriālu ražotājs, jau vairāk kā 20 gadus ražo un piegādā nozarei tālākās pārstrādes nodrošināšanai nepieciešamos resursus - egles un priedes II šķiras zāģbaļķus, un, līdz šim, LVM saražotie zāģbaļķi tika abpusēji (pircēju/pārdevēju) atzīti par atbilstošiem. Papildus, darba grupas darba laikā, iepriekš ne reizi netika pieminēta koksnes vaina “kukaiņu kāpuru bojājumi”, kā tālākas pārstrādes procesu ierobežojoša, jo līdzšinēji bijām definējuši, ka līdz 3mm dziļumam ietekmes nav. Uzskatām, ka piedāvājums ierobežot jebkādu kukaiņu kāpuru bojājumus, būtiski ietekmēs kvalitatīvu zāģbaļķu piegādes apjomus, jo pavasara/vasaras periodā, kad sākas intensīva mizgraužu izlidošana, LVM nāksies mizgraužu invadētus zāģbaļķus pāršķirot un piegādāt kā III šķiras zāģbaļķus. Būtiski ir arī tas, ka mizgrauži nekādi nebojā koksni, bet iegrauzas tikai zem mizas un, lai vairotos, veido ejas zem mizas slānī. Piekrītam, ka koksngraužu bojājumi koksnei ietekmē tālākās pārstrādes produktus, bet nevaram piekrist par mizgraužu klātbūtnes ierobežošanu. Mūsu nostāju atbalsta arī darba grupas vadītāja Jāņa Magaznieka atsūtītais izraksts no Zviedrijas nacionāliem noteikumiem kokmateriālu mērīšana, kuros varam lasīt, ka ir nodalīti koksngrauži, kas bojā koksni un mizgrauži, kas koksni nebojā. G. Vīksna aicina darba grupu ņemt vērā LVM argumentāciju un virzīt apstiprināšanai iepriekš saskaņoto versiju.

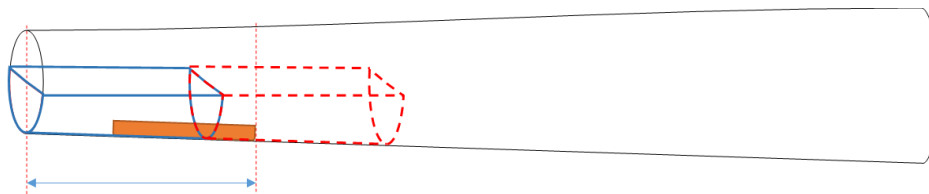
Mārtiņš Gaigals vērs uzmanību, ka ar 2025.gadu spēkā ir Apaļo kokmateriālu uzmērīšanas standarta LVS 82:2024 versija, kur noteikta arī precizitātes indikators "šķiru sakritība". Ja tiks mainīts apspriežamās koksnes vainas formulējums, būs būtiski, kā eksperti, kas vainu vērtēs, to praksē īstenos.

Diskusijas rezultāts:

- 1) Izdiskutēto koksnes vainu piedāvāt mainīt uz "**Ārēji redzami kukaiņu un/vai kāpuru bojājumi**" un robežvērtību "**Nepieļauj**". Sapulces vadītājs J. Magaznieks piedāvā dalībniekiem balsot. Balsojuma rezultāts: "PAR" 12, "PRET" 1. (*nepiekrīt G. Vīksna, AS "Latvijas valsts meži"*);
- 2) Lūgt VMF LATVIA līdz 30. septembrim izvērtēt minēto koksnes vainas izmaiņu iespējamo ietekmi uz ekspertu praktisko rīcību kokmateriālu uzmērīšanā un kontrolmērījumu veikšanā – esošās situācijas izvērtējumu, piedāvājumu VMF LATVIA iekšējiem normatīviem un nākotnes rezultātu prognozi.
2. Darba grupa diskutē par kvalitātes prasību papildināšanu ar vainu *levērojams minerālu piejaukums*.
Darba grupa **vienbalsīgi** nolemj kvalitātes prasībās iekļaut vainu *levērojams minerālu piejaukums* un robežvērtību noteikt "*Pieļauj. Vērtē gala plaknē noklāto laukumu. Ja kokmateriāls ir daļēji ar minerāla piejaukumu, dubļiem, kūdru utt., kas apgrūtina kvalitātes vērtēšanu, šādos gadījumos kvalitāte ir jāvērtē atbilstoši kvalitātes nosacījumiem maksimāli iespēju robežās. Ja kokmateriāla galu un sānu virsma ir vairāk kā 2/3 ar minerāla piejaukumu, dubļiem, kūdru utt., kas apgrūtina kvalitātes vērtēšanu - kokmateriāls ir brāķējams*".
3. Darba grupa diskutē par izmaiņām 5. Redukcija sadaļā un **vienbalsīgi** piekrīt šādām izmaiņām:

5.1.3. Ja ir iespējams veikt garuma un caurmēra redukciju, tad jāizvēlas tas redukcijas veids, kas, novēršot vainu, dod mazāko tilpuma samazinājumu. **Nepieciešamības gadījumā var veikt gan garuma, gan caurmēra redukciju.**

5.2.1. Maksimālais garuma redukcijas **lielums ir 12 dm**, bet, ja redukcija ir vienā pusē, tad maksimālais garuma redukcijas lielums ir 24 dm.

1. attēls. Maksimālā garuma redukcija vienā kokmateriāla pusē.

5.2.3. Apaļajiem kokmateriāliem ar gāšanas vai sagarumošanas plaisām jāveic garuma redukcija vismaz 6 dm **vai caurmēra redukcija**.